

Skutečnost - co je skutečné?

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2014](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2014](#)

- ◆ myšlenkový deník - záznam, česky, vznik: 1. 10. 2014
- ◆ philosophical diary - record, Czech, origin: 1. 10. 2014

Skutečnost – co je skutečné?

Otázka je nejen, co je opravdu skutečné, ale také, co je opravdu neskutečné, eventuálně „nic“. Je to jen zčásti věc terminologie, neboť určitý problém zůstává i tehdy, když si zvolíme terminologii lepší. Tak kupř. rovnostranný nebo pravoúhlý atd. trojúhelník se zčásti chová jako skutečnost, neboť je pro všechny, kdo o něm uvažují, naprosto stejný, „totožný“, a to po celé věky (Thailem a Pythagorou počínajíc, až dodnes, a bude tak i dál). Přesto víme, že žádný takový trojúhelník nemůžeme hledat (ani najít) v celém rozsáhlém Vesmíru. Podobně se to má s čísly, a to jak s nimi samými, tak s kvantitativními vztahy mezi nimi navzájem i mezi nimi a rovinnými obrazci atd. Čísel a kvantifikací lze, jak víme z dlouhé zkušenosti lidstva, dobře použít i na „realitu“, na předměty ve světě kolem nás. Takto použitá čísla si však ponechávají svou relativní samostatnost a můžeme s nimi pracovat (aplikovat je) i tam, kde už přímou (smyslovou ani jinou) kontrolu na „věcmi“ (reálnými skutečnostmi) nemáme. Tak kupř. teoretická astrofyzika si vystačí s minimálními „oporami“ z pozorování, zatímco většinou pokrok záleží v interpretaci nových výpočtů. Velkým problémem je také „skutečnost“ pojmu: co je vlastně „pojem“? Co „pojmem“ vlastně míníme? Rozlišíme-li pojem pojímající od toho, co pojímá a čeho je tedy pojmem (tedy conceptus concipiens a conceptus concipitus), pak je zřejmé, že pojem pojímající je součástí aktů myšlení, které jsou skutečné, zatímco „pojem pojatý“, přesněji jeho „míněné“, cogitatum či concipitum je na tom podobně (a možná hůř) než rovinné útvary nebo čísla. Aplikujeme-li zmíněné odlišení na čísla nebo rovinné útvary atd., půjde tu ve skutečnosti ještě o otázku, jaký je vztah mezi míněným trojúhelníkem jakožto právě aktualizovaným intencionálním předmětem a mezi tím „předmětem“, který aktualizovaný není nebo nemusí být a který se „chová“ jako skutečnost naprosto stejná (totožná) po dlouhá staletí. Nebo snad je v tomto případě můžeme ztotožnit? Nebyla by to chyba?

(Písek, 141001-1.)